

LEUKER, KORTER EN BETER LEREN (LEREN)? !

LEREN: SAAI? LEREN LEREN: NOG SAAIER?

Wat zijn u hobby's? Wat vindt u leuk?

'Voetbal, tekenen tennis, jeugdbeweging,..' zijn doorgaans antwoorden op deze vaak gestelde vraag! Misschien zou je zelf wel nog iets anders antwoorden. Maar... ooit al iemand horen roepen: leren? Het valt niet veel voor dat je thuiskomt met een brede glimlach en de blijde boodschap dat je een toets mag instuderen. Wat dan met 'leren leren', nog saaier? Het is niet zo verwonderlijk dat we grote stukken leerstof instuderen, vaak bestaande uit lange 'saaie' teksten, niet zo bijzonder graag doen. Vaak mondt dit wel eens uit in een van de volgende situaties:

Daar waar blij thuiskomen omdat je mag studeren niet veel voorkomt, is dit waarschijnlijk des te meer het geval voor bovenstaande uitspraken. Gelukkig is er geen reden tot paniek! Ten eerste zijn dit niet alleen jullie bezorgdheden. Ook leerkrachten maken zich zorgen over de grote pakken leerstof die jullie te verwerken krijgen. Ze stellen zich vooral vragen rond het *leren leren* zoals bijvoorbeeld

'hoe kunnen we ervoor zorgen dat onze leerlingen de leerstof onder de knie krijgen?', 'hoe maken we de samenhang in deze leerstof duidelijk?', 'hoe motiveren we onze leerlingen om te leren?'. Ten tweede lijken al heel wat trucjes en hulpmiddelen ontwikkeld te zijn om leren (leren) beter, leuker en korter te maken. Ben je benieuwd? Volgend onderzoek dat werd uitgevoerd in de derde graad van het lager onderwijs bewijst dat leuker, korter en beter leren (leren) kan!

DE WONDERE WERELD VAN... MIND MAPPING!

Tony Buzan had het al in 1974 begrepen en ontwikkelde zo'n hulpmiddel om niet alleen te leren maar ook te leren leren: Mind Mapping. Een ongenoegen over de klassieke manier van studeren (met veel woorden, lineair denken en noteren, met weinig kleur), inzichten over hoe onze hersenen werken en hoe wij van nature uit best leren, lag aan de basis van Mind Mapping. Mind Mapping kan in het kort omschreven worden als een creatieve notatie- of schematiseermethode, waarbij het onderwerp centraal wordt getekend om van daaruit een netwerk van sleutelwoorden en symbolen op te bouwen. Om een correcte Mind Map te maken bedacht Buzan de Mind Map-wetten. Het is belangrijk aandacht te besteden aan specifieke kenmerken van de Mind Map, omdat de kenmerken allemaal gebaseerd zijn

op achterliggende leertheoretische principes en onderzoeken. In Vlaanderen wordt Mind Mapping onder andere bestudeerd en aangeleerd door Lernout en Provost. Zij ontwierpen volgende bijvoorbeeld ook een Mind Map om de Mind Map-wetten samen te vatten.

Mind Maps kunnen gebruikt worden voor allerlei doeleinden, maar in het bijzonder voor het samenvatten en structureren van teksten! Eerst zien en dan geloven? Wel, zo dachten we ook en trokken op onderzoek uit.

EERST ZIEN... EN DAN GELOVEN?

Van oktober tot december 2008 gingen vier klassen uit de 3^e graad lager onderwijs met Mind Mapping aan de slag. Aan de hand van een uitgewerkt pakket bestaande uit tien lessen leerden 62 kinderen stapsgewijs Mind Mappen en teksten samenvatten aan de hand van Mind Mappen. Ook de leerkrachten waren aanwezig in de lessen en konden zo een gegronde mening vormen over de waarde van Mind Mapping in hun klaspraktijk.

Concreet wouden we volgende zaken te weten komen:

- Is leren (leren) **leuk**er? Zijn leerlingen gemotiveerder om een tekst te leren wanneer ze met Mind Mapping aan de slag mogen gaan? Kunnen leerkrachten hun leerlingen motiveren met Mind Mapping?
- Gaat leren (leren) **kort**er? Kunnen leerlingen op een relatief korte periode Mind Mapping leren zodat ze hiermee aan de slag kunnen gaan bij het studeren? Kunnen zij hiermee teksten effectief samenvatten?
- Gaat leren (leren) **beter**? Zien leerkrachten in Mind Mapping een methode om leerlingen te helpen leerstof te structureren en samen te vatten?

DE RESULTATEN...

LEUKER?

Leerkrachten vinden dat zij hun leerlingen met Mind Maps beter kunnen motiveren tot leren. Uit het onderzoek kwam echter naar voren dat kinderen leren niet echt leuker vonden. Hierbij werd een tegenstelling gevonden tussen wat kinderen gedurende de lessen informeel zeiden en wat uit de gebruikte leermotivatietesten naar voren kwam. Hoewel de leerlingen enthousiast waren over Mind Mapping gedurende de lessen, gaven de testen iets anders aan. Dit komt waarschijnlijk omdat er nog geen specifieke test ontwikkeld is die de attitudes van leerlingen meet in verband met Mind Mapping. Dit vraagt dus zeker naar verder onderzoek! Meer Mind Map-onderzoek is in de toekomst trouwens dringend nodig, aangezien er in de wetenschappelijke onderzoeksstroom nog maar weinig van te vinden is.

KORTER?

De kinderen uit de derde graad vertoonden belangrijke evoluties in het naleven van de Mind Map-wetten. Dit duidt aan dat Mind Mapping op een relatief korte periode aan te leren is. Misschien nog belangrijk is dat de kinderen ook in het kiezen van goede sleutelwoorden, dekking van de inhoud van een tekst in een Mind Map, het associëren van woorden en kiezen van overkoepelende sleutelwoorden heel sterk verbeterden. Dit wijst erop dat kinderen aan de hand van actieve oefening de tekst op een dieper niveau verwerken en het de kinderen in staat stelt tot het structurerend verwerken van een tekst in een Mind Map.

BETER?

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt tenslotte dat leerkrachten in Mind Mapping een effectieve strategie zien om leerlingen te helpen leerstof en teksten te structureren en samen te vatten. Leerkrachten in het onderzoeken halen expliciet aan dat kinderen door Mind Mapping stil staan bij de structuur van een tekst, het onderscheiden van hoofd- en bijzaken en het zoeken van sleutelwoorden. Mind Mapping zou de kinderen ook een handje helpen in het controleren en bijsturen van hun eigen leerproces. Een belangrijke opmerking van hen is dat we Mind Mapping niet mogen zien als een 'wondermiddel' bij het leren (leren). De leerkrachten omschrijven Mind Mapping als een mogelijke methode die naast andere ideeën, tips en schema's kan toegevoegd worden aan de didactiek van leren leren.

LEUKER, KORTER EN BETER LEREN (LEREN) MET MIND MAPPING?

Hoe zit het nu met dat 'leuker, korter en beter leren (leren)?' Uit de onderzoeksresultaten kunnen we besluiten dat Mind Mapping een beloftevolle (meta-)leerstrategie is om, in evenwichtige balans met andere effectieve leerstrategieën en didactische methodes in de klaspraktijk, leren (leren) korter, beter en leuker te maken. Geloof je het nog niet? Neem een in te studeren tekst, kleurstiften in de aanslag, prent de Mind Map-wetten in je geheugen en aan de slag! Het is het proberen waard, niet? Misschien kom je dan, net als de leerlingen in het onderzoek, tot het volgende besluit:

